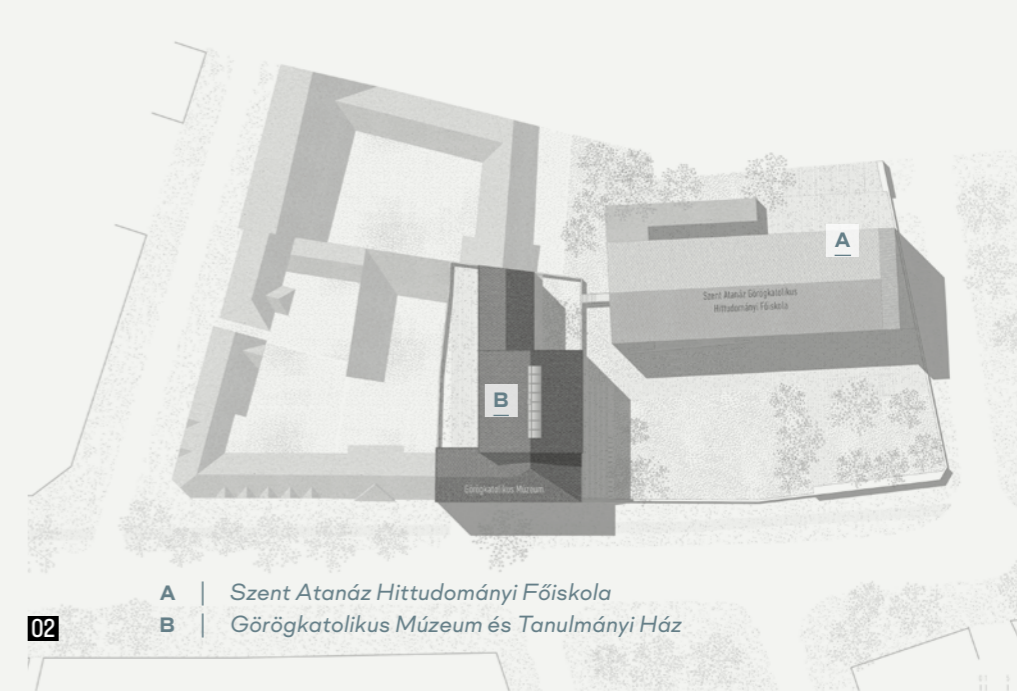

Author: Gyürki Kiss, Pál
 Affiliation: Marp Architect Studio
 Title: TRANSITIONS AND DILEMMAS ABOUT A MUSEUM DESIGN
 Citation: Metszet, Vol 14, No 4 (2023), pp 10-21,
<https://doi.org/10.33268/Met.2023.4.1>
 Received: 26 June 2023
 Accepted: 26 July 2023
 Published: 17 August 2023
GREEK CATHOLIC MUSEUM AND HOUSE OF STUDY, NYÍREGYHÁZA, HUNGARY - ARCHITECTS: MIHÁLY BALÁZS, DÁVID TÖRÖK, BALÁZS FALVAI and MÁRTON NAGY
 Museums seem to open everywhere displaying known exhibits and themes, here is an example of a first of its kind museum. Questions arise regarding building form, architectural language and above all content. As an educational centre it is possible to take up residence in the dormitory part of the development which abuts the museum itself. The appearance takes on a puritan form informed using arches somewhat reminiscent of early post-modern buildings.

01

02

03

- 01 Az új múzeum a meglévő hittudományi főiskola mellett áll
- 02 Helyszínrajzon az új és a fontos meglévő tömeg
- 03 A közös kert madártávlatból

ÁTTŰNÉSEK ÉS DILEMMÁK EGY MÚZEUMTERVEZÉS KAPCSÁN

GÖRÖGKATOLIKUS MÚZEUM ÉS TANULMÁNYI HÁZ | NYÍREGYHÁZA

Nem olyan régen egy új intézménnyel gyarapodott a magyarországi múzeumok sora, ráadásul kivételesen nem Budapesten – ahol egyébként szintén nem gyakori jelenség az ilyesmi –, hanem a túlméretes centrumtól távol, Nyíregyházán. A napi információs dömpingben elég nehezen ér el hozzánk egy ilyen hír, így a valódi jelentőségével még körülményesebb tisztában lenni. Pedig ez a múzeum bizonyos tekintetben világelső, hiszen a bizánci rítusú vallásos kultúra egyes elemeit őrző-bemutató intézmények léteznek ugyan, de a nyíregyházi – mint intézményi háttérrel rendelkező, dedikáltan görögkatolikus múzeum – egyedülálló a maga nemében.

ÉPÍTÉSZ | ARCHITECT
**Balázs Mihály, Török Dávid,
 Falvai Balázs, Nagy Márton**

FOTÓ | PHOTO
 Palkó György

SZERZŐ | AUTHOR
 Gyürki-Kiss Pál

__A múzeum és tanulmányi ház felépítése természetesen egy másik, időben sokkal hosszabb „építkezés” végeredménye. Ebben azoké a lelkes és kitartó közreműködőké* az érdem, akik a tárgyak gyűjtését már az 1970-es években megkezdték, és az infrastruktúrával még nem rendelkező, de egyre gyarapodó közérdekű gyűjteményt gondozták, kutatták, időről időre pedig a nyilvánosság elé tárták. A múzeum felavatása azért is jelentős lépés, mert egyben a görögkatolikus tárgyi kultúra múzeumi rangra emelését, azaz önálló kulturális entitásként értelmezését is jelenti. Még tágabb perspektívában a görögkatolikus múltat immáron történeti perspektívában vizsgáló múzeum létrejötte egyik utolsó lépése a középkori ortodox közösségek bizánci szertartású katolikus egyházzá, legutóbb pedig Sajátjogú Metropóliává alakulásának, azaz a felekezetszerveződésnek.

__A múzeum mint építészeti toposz a kulturális emlékezet [1] fenntartására szolgáló memóriaintézményként [2] jelenik meg 19. századi születése pillanatában, amely ráadásul „az elmúlt évtizedekben a szellemi

04

Hiszek az örök értékekben. Egy épületnek nem mainak, hanem igaznak kell lennie. Mi, görögkatolikusok a magunk ezeréves hagyományai okán különösen is érzékenyek vagyunk erre. Nehéz feladat elé állítjuk a nekünk tervezőket. Többnyire évszázadokra építkezünk: templomot, iskolát, lám, immár múzeumot is. S azokban meg kell jelennie az ősiségnek, az igazságnak – ami örök –, s vele együtt a jövőnek is, az eljövendőnek. Görögkatolikus múzeumunk nem csupán őrzi a múlt értékeit, de úgy adja azokat tovább, hogy részei legyenek a jövő építésének is. Balázs Mihály és Török Dávid ilyen épületet alkottak nekünk. Nem csak épületet, jövőt építettek. Köszönjük nekik ezt az együtt építkezést. | Kocsis Fülöp érsek-metropolita

- 04 A semlegesebb belső homlokzat jelzi az eltérő funkciót
05 Az íves nyílások és a kiemelt tömeg ad hangsúlyt a múzeumnak

05

Az új görögkatolikus múzeum megvalósítása számunkra rendkívül fontos és meghatározó projekt volt nemcsak szakmai, hanem spirituális szempontból is. Az építészet és a művészet közös nyelven beszél, és a múzeum ennek a nyelvnek csodálatos megnyilvánulása. A tervezők az épület kialakításakor nagy súlyt fektettek a hagyományok tiszteletben tartására, ugyanakkor modern és funkcionális elemeket is beépítettek annak érdekében, hogy a múzeum ideális környezetet biztosítson a kiállításoknak, és olyan épület jöjjön létre, amely ötvözi a hagyományokat és a modernitást, a múltat és a jelenkor igényeit. Hálásak vagyunk, hogy lehetőségünk volt látni és megélni, hogyan formálódik az épület a tervektől a valóságig. A kivitelezés során számos kihívással szembesültünk, de a tervezőkkel kialakult kiváló munkakapcsolatunknak hála sikerült megvalósítani a kiviteli tervek finomhangolását. | Gál Attila kivitelező

élet centrális metaforája lett. A múzeumi bemutatás, amely sokáig a múzeumi ember áldozata volt a közművelődés oltárán, ma sarkalatos filozófiai probléma, s típusai a művelődés, a történelmi emlékezet reprezentatív típusaivá váltak. [...] A múzeum azért vált filozófiailag érdekessé, mert a [...] múlt hermeneutikája került az előtérbe, múltértelmezéssel konstruáljuk meg jelenünket és tervezzük meg – Ady kifejezésével – az »arasznai jövőket«. [3] Utóbbihoz hasonlóan fogalmazott a múzeum létrejöttében elvülhetetlen érdemeket szerzett Kocsis Fülöp érsek-metropolita a megnyitóbeszédében: „görögkatolikus múzeumunk nem a múltról szól, hanem a jelenről, arról a jelenben élő közösségről, amelynek múltja és

jövője van. A múlt ismerete értelmezi a jelent, a jelen ismerete meghatározza a jövőt.” [4] —Balázs Mihály és a dmb műterem építészei – a fentiek tudatában – több változatot is kidolgozó utat jártak be a görögkatolikus múzeum tervezése során. A feladat egyébként már akkor sem könnyű, ha csak az összetett tervezési programot és az építési előzményeket vesszük figyelembe. Az új épület ugyanis két fő funkciót egyesít, a múzeumi kiállító- és kiszolgálóterek mellett főleg lakószoba-egységeket tartalmazó tanulmányi házrész is találunk. A két eltérő téri-funkcionális elem több (szellemi, építészeti, technikai, technológiai) síkon történő összeszövése és szétválasztása abszolút nem evidens feladvány. A tervezők végül egy házegységbe foglalva, de tömegképzésében

07

és homlokzati programjában megkülönböztetve jelezték a két funkciót: a múzeumi rész látványos íves nyílásaival, kiemelkedő tömegével a hangsúlyosabb és egyedibb, amit jóval semlegesebb, már-már puritán tanulmányi házrész vesz körbe. Az egybeforrt épületet egységesen vakolat borítja, ami az eltérő részek közötti különbségtételt tompítja, és talán túlságosan is homogenizál – a tervezők nyilvánosság számára is megosztott tervezési dokumentumaiból kiderül, hogy ez a dilemma őket is sokat foglalkoztatta. —Mindeközben az új épület bejáratával és legfontosabb homlokzatával egy közös kertre néz, vagy még pontosabban fogalmazva: szimbolikusan egy közös kerten osztozik a Szent Atanáz Hittudományi

04
05
06

Főiskola 2003-ban átadott, és szintén Balázs Mihály által tervezett épületével. A múzeum mostani építése tehát egyben továbbépítés is, ami a markáns formálású, téglarchitektúrájú főiskola-épület mellé építés bonyolult térbeli és szellemi viszony kérdését veti fel. A tervezők ezt a helyzetet úgy oldották meg, hogy a közös kertet – amely a szemükben fontos, jelentéssel építészeti toposz – tekintették kapcsolóteretnek, és a két házat térbelileg csak egy minimális tető- és falkonstrukcióval kötötték össze (ami le is válik a múzeum tömegképzéséről). A fontosabb kérdés, az architektúráis jegyek tekintetében (téglaburkolat, nyílásrendek) a két épület „egészségesen” különbözik egymástól a városi pozíciójuknak is megfelelően, hiszen az új múzeum már közvetlenül, a zárt

01

09

06

06 A vakolatarchitektúra egységbe fogja az épületet
07 Tömegváltozatok maketten és vázlat formában

Amikor egy új, nagy jelentőséggel bíró épületre gondolunk, különösen egy olyanra, amely egy vallási, egyházi közösség életében kiemelt szereppel bír, eszünkbe juthatnak a 127. zsoltár sokak által ismert sorai: „Ha az úr nem építi a házat, hiába fáradoznak az építők”. S hozzátehetjük: hiába fáradoznak az építetők. Hiszen a megrendelő igényének, álmának, földi elképzeléseinek megvalósítását is egyedül a mindenható Úr emberekhez, a világhoz való odafordulása, mondhatjuk, gondviselése teszi eredményessé, széppé, egészsé és harmonikussá. Különösen is ez utóbbi, a harmónia megtapasztalása, ez a belső, nyugalmat adó „állapot” adja vissza leginkább, mit jelent számomra az új görögkatolikus múzeummal való, akár mindennapi találkozás. Harmónia. Isten és az ember találkozása, a megfoghatatlan megragadása a jelenben, a mában. Ez csak az Úr akarata szerinti cselekvés, álmodozás és „végrehajtás” eredménye lehet. Az építetőknek, a megrendelőnek erre az isteni harmóniára mindig késznek kell lennie, olykor szükséges hozzá csend, figyelem, rugalmasság és kompromisszum, de sohasem akarhatjuk, hogy kizárólag a mi akaratunk valósuljon meg. Engedni szükséges, az odafigyelés és a ráhagyatkozás nyitottságával. Bibliai példával, ez annak a Máriának a lelkülete, aki egyértelműen, a nagy dolgok megszületésének és megvalósulásának a kapujában, azt tudta mondani: „legyen meg a Te akaratod”. Természetesen egy épület elkészülte nem hasonlítható össze az üdvösségtörténelem nagy eseményeivel, de mindkét esetben az az emberi hozzáállás szükséges, mely odafigyel az Úr alkotó, teremtő, megújító szándékára. Hálásak vagyunk, hogy az új görögkatolikus múzeum megépítése során az építetők szándék tudott rugalmas lenni, s az eredmény, a megálmodott kulturális miliő, talán nagyképűség nélkül mondhatjuk, tükrözi az isteni szándékot, s méltán képes hordozni és felmutatni a köztünk lévő isteni jelenlétet, harmóniát. | Seszták István, a Hajdúdorogi Főegyházmegyei Érseki Hivataltal főhelynöke

sorú beépítéshez igazodva csatlakozik a településszövet szomszédos lakóépületeihez. Mégis, a különbözős mértéke és módja nem magyarázható csak objektívnek tetsző indokokkal.

—A döntést az a tágabb kontextus is befolyásolhatta, hogy a továbbépítés-kontinuitás kérdése nem csak a főiskola épületével kapcsolatban merül fel, mivel Balázs Mihály és mestere, Török Ferenc már tervezett egy parókiát és hatvanlakásos társasházat [5] a közelben, a Szent Miklós Görögkatolikus Székesegyház mellé a kilencvenes években. A régi-új épületek – a székesegyház melletti gimnáziummal és a püspöki szépház, illetve papnevelő intézet épületével együtt – egyfajta koncentrációt eredményeznek, és nem formai alapon szerveződő görögkatolikus „tengelyt” alkotnak a városban belül. Ha a '90-es

évektől épülő házakon végignézünk, akkor azt láthatjuk, hogy azok mindig a korra jellemző, eltérő architektúrával épültek. Miért is kellene az új múzeumnak és a húsz évvel korábbi főiskolának azonos építészeti nyelvet beszélnie?

—Különösen szép száma még a történetnek, hogy Balázs Mihály először Török Ferencel dolgozott a legkorábbi házakon, most pedig többek között az ő fiával, Török Dáviddal működött együtt a múzeum tervezése során.

—Ebben a többszörösen összetett helyzetben olyan múzeumra volt szükség, amely a görögkatolikus lelkületre és identitásra, és még a gyűjteményre is rezonál. A múzeum többségében a görögkatolikus vallásgyakorlathoz kapcsolódó tárgyakat őriz, és azok körén belül is leginkább keleti keresztény kultuszképeket, azaz ikonokat. Egy ennyire sajátos állandó gyűjteménnyel rendelkező múzeum

08

08 Közvetett megvilágítások
09 A régi és új egysége
10 Íves részletek

09

többségében a görögkatolikus vallásgyakorlathoz kapcsolódó tárgyakat őriz, és azok körén belül is leginkább keleti keresztény kultuszképeket, azaz ikonokat. Egy ennyire sajátos állandó gyűjteménnyel rendelkező múzeum esetében már nem ugyanaz az építészeti feladat, mint az inkább befogadó jellegű társainál. Az előbbire jellemző kortárs múzeumépítészet legszebb példáiban bizony azt látjuk, hogy az építészeti világ reflektál magára a gyűjteményre, az építészeti szándék, a koncepció merít az őrzött-kutatott-kiállított anyag sajátosságaiból.

—Ezt tapasztalhatjuk a David Chipperfield által rekonstruált berlini Neues Museum esetében is, ahol a kiállított

tárgyegyüttest már a 19. században magyarázta a teremtől teremre változó díszes, allegorikus ábrázolásokkal teli architektúra, azaz „térforma, falikép és kiállítási tárgy koncepcionális egységeket képeztek, melyek a néző szeme előtt időrendben és a legújabb ismereteknek megfelelően művészet- és kultúrtörténeti álltak össze”. [6] A rekonstrukció során erre a kultúr- és építészettörténeti rétegre emlékezve részben olyan belső született, amely ma sem különbözik a kiállított tárgyakkal kapcsolatban;

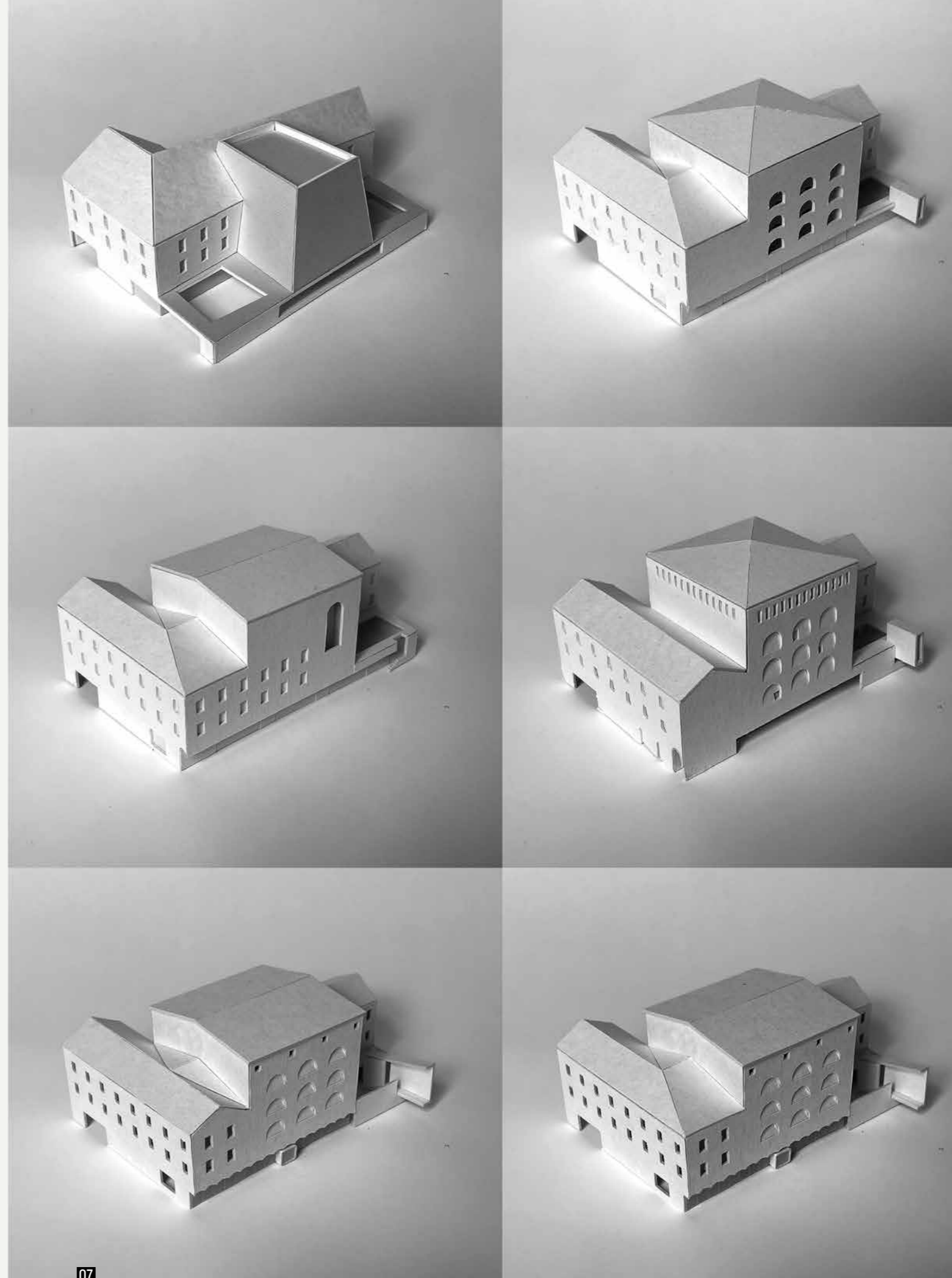
10

esetében már nem ugyanaz az építészeti feladat, mint az inkább befogadó jellegű társainál. Az előbbire jellemző kortárs múzeumépítészet legszebb példáiban bizony azt látjuk, hogy az építészeti világ reflektál magára a gyűjteményre, az építészeti szándék, a koncepció merít az őrzött-kutatott-kiállított anyag sajátosságaiból.

—Ezt tapasztalhatjuk a David Chipperfield által rekonstruált berlini Neues Museum esetében is, ahol a kiállított tárgyegyüttest már a 19. században magyarázta a teremről teremre változó díszes, allegorikus ábrázolásokkal teli architektúra, azaz „térforma, falikép és kiállítási tárgy koncepcionális egységeket képeztek, melyek a néző szeme előtt időrendben és a legújabb ismereteknek megfelelően művészet- és kultúrtörténetté álltak össze”. [6] A rekonstrukció

során erre a kultúr- és építészettörténeti rétegre emlékezve részben olyan belső született, amely ma sem közömbös a kiállított tárgyakkal kapcsolatban; sőt kortárs, minimalista építészeti eszközökkel is képes a tárgyegyüttesre rezonáló atmoszférát teremteni. A tanulság: lehetséges a múzeumi gyűjteményt patosz- és nosztalgiamentesen interpretáló kortárs építészeti keretezés ma is, ami végül persze messze kerül a 20. századi múzeum eszményétől, a modern, univerzális white cube neutrális világától.

—Mindez azért érdekes, mert a gyűjtemény gerincét jelentő ikon olyan sajátos kultuskép, amely a szentet nemcsak ábrázolja, hanem maga is szent státusszal bír. Az ikonban „az imagót realitásnak tekintik, szó szerint a szakrális személy látható alakban való megjelenésének.” [7] Szigorúan

07

11

12

Impressziók

1. Lakva ismerni meg a házat is. Amikor elkezdünk benne élni, dolgozni. A május 1-jei nyitás óta naponta bejárok az épületbe. A kilincs lassan hozzáigazodik a kezemhez. Vagy a kezem a kilincshez, amikor érzem, mekkora erővel kell meghúzni, hogy kinyíljon az ajtó.
2. A múzeum épületét leginkább kifejező szó számomra a kapcsolat, kapcsolódás. Átszövi az épületet a sokféle, sokszínű kapcsolódások hálóját. A funkciók: múzeum és vendégház; az intézmények: múzeum és főiskola; a terek: épület és kert; a tereken keresztül tartalmak: első emeleti kiállítás és második, harmadik emeleti kiállítások;

a látogatói lépcsőház és munkatársi terek tényleges vagy vizuális összekapcsolódása.
3. Az épület utcafronti homlokzata puritán, dísztelen. Csak a földszinti teret megnyitó hatalmas ablak ébreszt kíváncsiságot az elhaladóban. De ha a betekintést engedő, mellvéd magasságú kerítésen bárki is benéz, barátságos kertet láthat. Az utcazajban a kert hívogató. A szomszédos főiskola felől, a kerten át érkezve táru fel az épület szépsége, az aranyos díszítésű ablakfülkés belső homlokzattal. A földszinti fogadótér üvegfallal tükröződik a kert, és belépve az épületbe még mindig a kertben érezhetem magam. Vizuális kapcsolat van a kert és a fogadótér között, a megérkezés és nyitottság

együttes érzését megteremtve. A múzeumban benne van a szomszédos főiskola vörös téglabaujának látványa. Egy újabb szép kapcsolódás.
4. A múzeum irodái az utcafronti tömbre merőleges épületrészben a soros beépítésű lakóházak kertjeire néznek. A város forgalmas összekötő útján álló épületben a csend szigetei. Ideális az elmélyült munkához.
5. A látogatói lépcsőház eleganciája azonnal megragadja a belépőket. Az ívesen hajló beton a könnyedség érzését kelti. A letisztult szürke felületekhez lágyan illeszkedik a falépcsők melegsége, kényelmes ritmusa. | Szabó Irén igazgató

kötött képtradíciója keretében – amely tehát nemcsak ábrázolási mód tekintetében, hanem úgymond ontológiaiag tér el a nyugati vonaltól – rituálisan másolódik az „eredeti” kép, ahol a formailag pontos kópia hasonlóképpen részeseedik a szentségből. A fentiek miatt sem problémamentes a kultuskép múzeumba való áttétele, a múzeumban kiállított ikon az intézmény falain belül ugyanis vallási tárgyú festménnyé lesz, azaz képzőművészeti alkotásként folytatja életét. A kontextusváltás amúgy minden múzeumba kerülő tárgy sajátja, de az ikon esetében

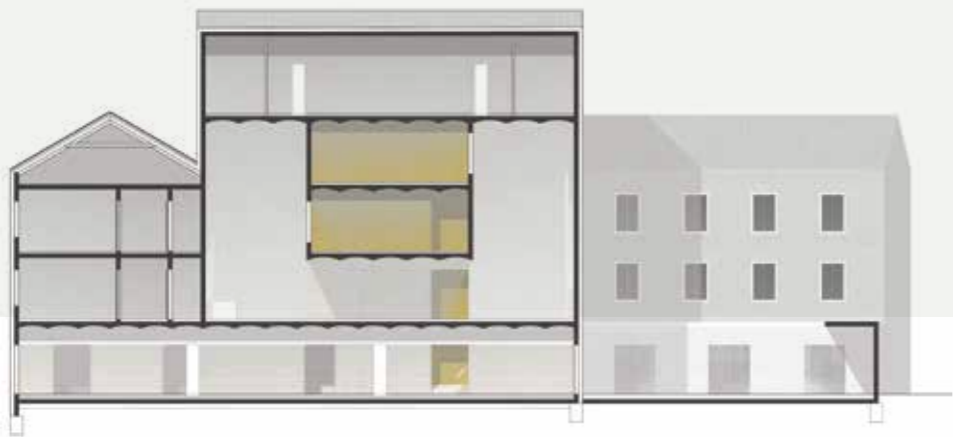
az esztétikai átértelmezés, műtárgyként való szemlélés leválasztja a kultusképet a vallási funkciójáról, „varázstalanodik” a kép, az ikon valósága immáron nem hittapasztalatot szolgál, hanem fogalmi és esztétikai megközelítés tárgya lesz. [8]
— Ugyan „az ikon igazsága leválaszthatatlan a liturgikus térről”, [9] az történetileg mégis gyakran megjelent a profán terekben is (otthonokban, közintézményekben stb.), azaz a templomból való kikerülés nem szükségszerűen jár együtt a szentség elvesztésével. E logika mentén

13

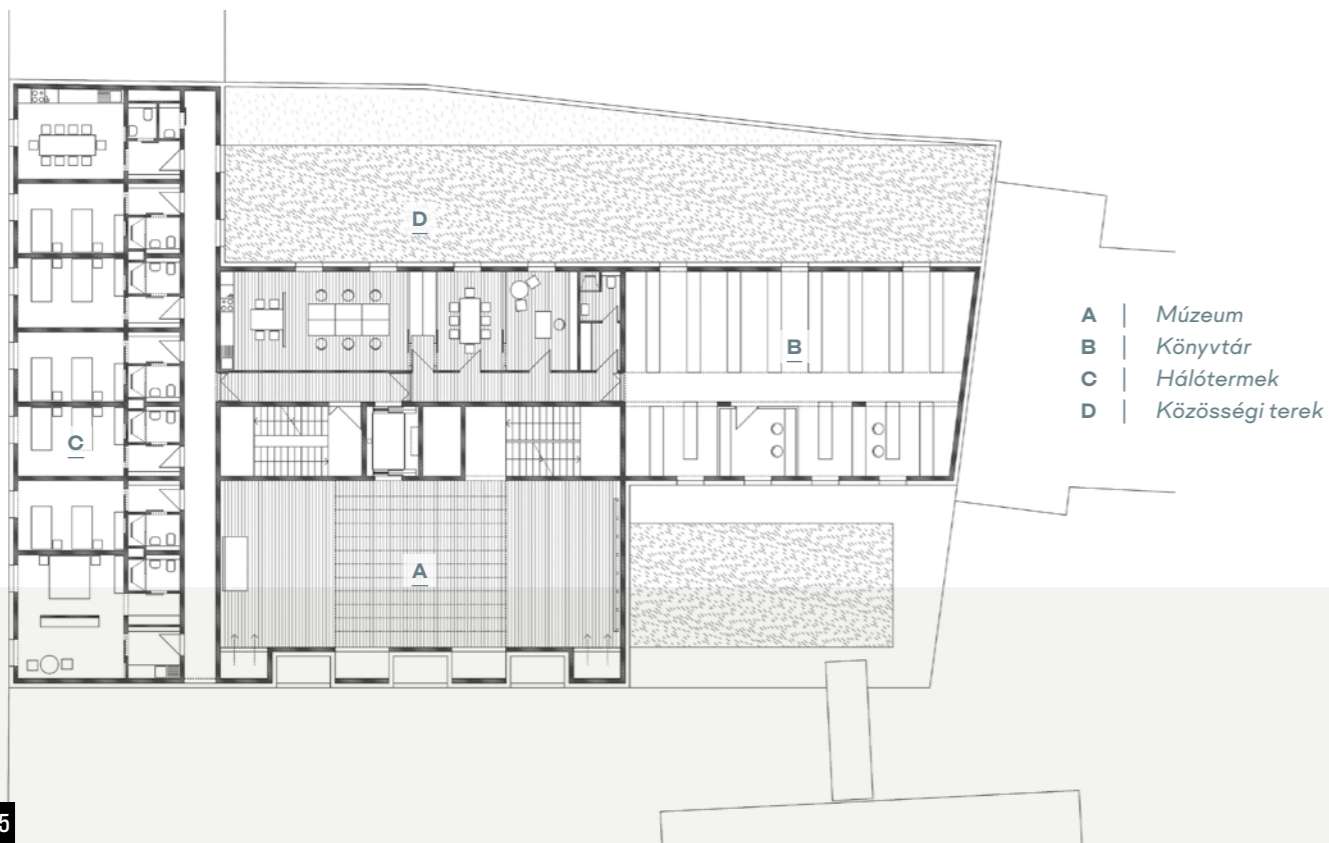
11 Múzeumtér sötétkében
12 Az előtér a valóságban...
13 ...és a részletterven

14

- 14 Metszet
a múzeumtéren át
15 Második emeleti
alaprész
16 Munkaközi makett

15

- A | Múzeum
B | Könyvtár
C | Hálóterem
D | Közösségi terek

a múzeumban elhelyezett tárgy – a hívó ember számára, az esztétikai leválasztás ellenére – a szentség bizonyos fokú átvitelét jelentheti: a májusban megnyílt múzeumban előfordul, hogy egy-egy látogató keresztet vet a kiállítótérbe való belépéskor.** Mindebből az következik, hogy a nyíregyházi múzeumter mesze nem semleges, illetve a muzealizált gyűjteménnyel összefüggésben sem túlzás valamiféle szakrális minőségről beszélni. A tervezők nem kerülték meg ezt a kényes kérdést, sőt: a Magyarokjából származó ikonosztázióknak helyet biztosító háromszintes tér az abba mintegy besüllyesztett, markáns téri tagolást teremtő kétszintes kiállítótér-dobozzal, a sötétkék falfestés, az ornamentikaszerűen íves mennyezetek, a derengő külső fény – azaz építészeti eszközök – hangsúlyozzák a karakteres gyűjtemény múzeumi befogadását, a nem hívó látogatók számára is érzéki módon. —A kiállítóterekbe jutó természetes fény, és ezzel összefüggésben az udvari homlokzat történelmi reminiscenciákat sugalló formai programja szintén hosszasan kutatott tervezői megoldás. Ama bizonyos

11
14
15

08

látványos, a kiállítótérhez csatolt és bejárható kettős falszerkezetről van szó, amely – a számosságában szintén jelentéssé – bevilágító fülkéivel a múzeum identitását is kifejező arca. Ez a megoldás egyszerre szolgál egy okos természetes szellőztetési elvet, és egyben újabb eleme a Balázs Mihály munkásságában többször felbukkanó rafinált átmeneti térnek – utóbbi a szomszédos hittudományi főiskola épületén is megfigyelhetjük. Az biztos, hogy többszörösen összetett dologgal állunk szemben: az íves formai elemeknek nem igazán a „rég”i posztmodern világhoz van köztük (hogy mást ne említsünk: nem az ironia, és nem igazán a jenkcsi kettős kódolás [10] jegyében születtek), sem a legutóbb multiform [11] néven egybeterelni próbált neopostmodern kísérletekhez. Ugyanakkor mégis a – megrendelői oldalról is elvárt – jelentésadás szándékával formálódott mindez, illetve amit látunk, az valamiképp új jelenség a tervezők munkásságában. Bárhogyan is: a szelíd határátlépésekre egy olyan új múzeum tervezése adott lehetőséget, amely maga is éppen új utakra lép.

10

12

13

16

2003. 2023. Két évszám. Két épület. Egy építető: görögkatolikus egyház. Egy építész: Balázs Mihály. A korábbi görögkatolikus hittudományi főiskola, az utóbbi egyházi múzeum. Két önállóan is funkcionáló épület. A főiskola szabadon állóként kora építészetének magas szintű reprezentánsa, értőbbek számára fixpont, kapaszkodó, hivatkozási alap, önfegyelmel kontrollált, képzelőerőt sugárzó alkotás. A most átadott múzeum tervezésének, építésének folyamatát Nemes Nagy Ágnes „Úgy írok verset, mint ahogy / nyílt sebből folyik a vér” versrészletével tudom méltón érzékelni. Rövid véleményt kértek tőlem, nem épületelemzést. Kényszerű érzek, hogy segítségül hívjam Pilinszky János Poigny-ban tartott előadását a teremtő képzőlet sorsáról, a fantáziám langyos hígságáról, az elemezhetetlen egyszerűségre törekvésről, az olykori hallgatás fontosságáról, amit semmiféle zajjal nem lehet elnémítani. Mindez segít megérteni, mekkora jelentőségű építészeti tett a „gondolkodást eltompító rutin” nyomulásával szemben korszerű, mindig ott állt érzetet keltő, mai épületet létrehozni. Elkerülni az önisméltást, az osztódással szaporodást. A társasházakkal átépített tömböt megnyugtatóan befejezni, lezárni, átfordítani. Itt abbahagyom. Több írásváltozatot elkezdtem, eldobtam. Amikor a kész épületet megláttam, azt éreztem: ez maga az építészet. Most is ezt érzem. | Bán Ferenc nyíregyházi építész

* E helyen dr. Timkó Imre, dr. Nagymihályi Géza és dr. Puskás Bernadett nevét mindenképpen meg kell említeni.

** Dr. Szabó Irén múzeumigazgató szíves közlése, akinek egyúttal szeretném megköszönni a cikk megírása során nyújtott segítségét.

IRODALOM / REFERENCES

- [1] Assmann, Jan: *A kulturális emlékezet - Írás, emlékezés és politikai identitás a korai magaskultúrákban*, Atlantisz, Budapest 1999.
- [2] György, Péter: *Az eltörölt hely - a Múzeum*, Magvető, Budapest 2003.
- [3] Radnóti, Sándor: „A múzeum ma a szellemi élet centrális metaforája”, *Múzeumcafé*, 2010, hozzáférhető: <<http://muzeumcafe.hu/hu/muzeum-ma-szellemi-élet-centralis-metaforaja/>> [utolsó belépés: 2023-07-21].
- [4] „Átadták az új Görögkatolikus Múzeumot a Belvárosi Kulturális Negyedben”, *nyiregyhaza.hu*, 2023-04-13, hozzáférhető: <<https://www.nyiregyhaza.hu/post/atadtak-az-uj-gorogkatolikus-muzeumot-a-belvarosi-kulturalis-negyedben-2023-04-13->> [utolsó belépés: 2023-07-21].
- [5] „Nyíregyháza, belvárosi tömbrekonstrukció”, *Magyar Építőművészet*, Vol 85, No 3-4 (1994), p 72.
- [6] György, Péter: „Múzeumok a nagyváros változó szövetében”, *Múzeumcafé*, Vol 4, No 16 (2010), pp 56-66.
- [7] Radnóti, Sándor: *Hamisítás*, Magvető, Budapest 1995, p 73.
- [8] Szilágyi, Ákos: *Az ikon helye, Előhang Ruzsa György könyvéhez*, 2021-12-15, hozzáférhető: <<https://szilagyiakos.hu/ikontanulmányok/AzikonhelyeElőhangRuzsaGyörgykönyvéhez.pdf>> [utolsó belépés: 2023-07-21].
- [9] Uó p 10.
- [10] Jencks, Charles: *The Language of Post-Modern Architecture*, Rizzoli, New York 1977.
- [11] Hopkins, Owen: „Multiform. Architecture in an Age of Transition”, *Architectural Design*, Vol 91 (2021).

GENERÁLTERVEZŐ: Balázs Mihály Építész
Műterme és a dmb műterem | MEGBÍZÓ: Görögkatolikus Metropólia | ÉPÍTÉSZ MUNKATÁRSAK: Riczu Csaba, Ónodi Bettina | GRAFIKA, MAKETT: Fekete Tünde, Meggyesi Miklós, Tancos Anna, Erdős Imre | KERTÉPÍTÉSZET: Gyüre Borbála, Tóth Evelin (Geum Műterem Kft.) | STATIKA: Medek Ákos, Czövek Mihály (Medek Kft.) | GÉPÉSZET: Lantos András, Teőke Anna (Lanterv Kft.) | ELEKTROMOSSÁG: Rajkai Ferenc, Radics Richárd (Hungaroproject Kft.) | AKADÁLYMENTESÍTÉS: Pandula András | KIVITELEZŐ: Palladian Kft.

Zöldül a főváros

A zöld és élhető
Budapestről szóló viták,
a térkövek, sziklakertek
és méhlegelők taglalása
közben álljunk meg a Blaha Lujza
téren, és vessünk egy
pillantást a házakra is:
él a főváros, virágzanak
a szakszerű felújítások!

„Tudod, ahogy nő az ecetfa — évről évre
több ecetet adza, kifehérednek az álmok
mediterrán teraszai, újra érthetetlenek
lesznek az éjszakai denevér-fütyögések.”
(Stanczik Ervin: Tudod, ahogy nő az ecetfa...)

„Zöld máslit kötött minden ág hegyére
az ecetfa. Különben még csupasz.
Nyurgán, esetlen álldogál a fényben,
akár maga a serdülő tavasz.”
(Nemes-Nagy Ágnes: Ecetfa)

„Rend ez is. Véli magáról. Görcsös
Okker ecetfa lóg be az ablak mély poharába.
Mozdul az ág, ki-kivág a lombkoronából,
S összekavarja a rendet.”
(Tózsér Árpád: Leltár)

FOTÓ | GYŰJTÉS |
Csépe

